

BAZI KURUM VE UYGULAMALARA İLİŞKİN BİLGİLER

BAZI KURUM ve UYGULAMALARA İLİŞKİN BİLGİLER

1. TÜRKİYE İŞ KURUMU (İŞ-KUR)

İş ve İşçi Bulma Kurumu 1946 yılının ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan 4837 sayılı Kanun ile kurulmuş ve 2000 yılına kadar kendisine verilen görevleri yerine getirmiştir. Ancak, gerek ekonomik ve teknolojik alanda meydana gelen değişimler, gerekse bunlara paralel işgücü piyasasındaki gelişmeler, bu alana müdahale olanak ve yöntemlerinin de aynı oranda hızla gelişmesini zorunlu kılmıştır. Ancak kurum eskiyen yapısı ile bu gelişmeleri izleyememiş ve müdahale edememiştir. 1999 yılında ise işsizlik Sigortasının yasalaşması ile de önemli ve kapsamlı görevler üstlenmiştir

Yurtiçi iş ve işçi bulma faaliyetlerinde bulunmak üzere özel istihdam bürolarına izin verilerek hizmet alanı kısmen özelleştirilmiştir.

48 yıldır ülkemiz gündeminde bulunmasına rağmen ancak 1999 yılında kabul edilen İşsizlik Sigortası, 01.06.2000 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu tarih itibariyle prim kesintisi başlamıştır. Primlerin toplandığı Fonun yönetimi amacıyla İşsizlik Sigortası Fonu Yönetim Kurulu oluşturulmuş, hizmetin gerektirdiği çalışmaları yürütmek amacıyla da işsizlik Sigortası Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

1.1. Türkiye İş Kurumunun görevleri

1- Ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına ve istihdamın korunmasına, geliştirilmesine ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak, işsizlik sigortası işlemlerini yürütmek.

2- İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak.

3- İş ve meslek analizleri yapmak, yaptırmak, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek, verdirmek, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirmek ve uygulamak, istihdamdaki işgücüne eğitim seminerleri düzenlemek.

4- İşçi isteme ve iş aramanın düzene bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, işgücünün yurt içinde ve yurt dışında uygun oldukları işlere yerleştirilmelerine ve çeşitli işler için uygun işgücü bulunmasına ve yurt dışı hizmet akitlerinin yapılmasına aracılık etmek, istihdamında güçlük çekilen işgücü ile işyerlerinin yasal olarak çalıştırmak zorunda oldukları işgücünün istihdamlarına katkıda bulunmak, özel istihdam bürolarına ilişkin Kuruma verilen görevleri yerine getirmek, işverenlerin yurt dışında kendi iş ve faaliyetlerinde çalıştıracığı işçileri temin etmesi ile tarım işlerinde ücretli iş ve işçi bulma aracılığına izin verilmesi ve kaldırılmasına ilişkin işlemleri yapmak.

5- Gerekğinde Kurum faaliyet alanı ile ilgili ihalelere katılmak suretiyle, yurt içinde veya uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşlara eğitim ve danışmanlık hizmeti vermek.

6- Avrupa Birliği ve uluslar arası kuruluşların işgücü, istihdam ve çalışma hayatına ilişkin olarak aldıkları kararları izlemek, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin taraf olduğu Kurumun görev alanına giren ikili ve çok taraflı anlaşma, sözleşme ve tavsiye kararlarını uygulamak.

1.2. Türkiye İş Kurumunun işe yerleştirme hizmetleri

İş arayan kayıt

İş arayanların Kurumun ünitelerine kayıt yaptırabilmeleri için aşağıdaki şartlar aranmaktadır.

- Türk vatandaşı olmak (oturma-çalışma iznine sahip olmaları halinde, 2527 sayılı Yasa gereği Türk soylu yabancılar)
- 14 yaşını doldurmuş olmak.
- Kayıt esnasında fiili askerlik görevinde bulunmamak.

Ayrıca kayıt için

- Fotoğraflı resmi kimlik belgesi (15 yaşından büyükler için)
- Öğrenim belgesinin aslı veya onaylı örneği,

- Varsa mesleği kanıtlayıcı belge aslı veya onaylı örn. (bonservis, ehliyet vb.),

Özörlöler için

- Varsa özörlü kimlik kartı,
- Sağlık Kurulu Raporu ve 4 (dört) adet fotoğraf.

Eski hükömlöler için

- Cumhuriyet Savcılığından alınmış eski hükömlü belgesi veya Cumhuriyet Savcılarınca tasdik edilen “Tahliye Edilen Eski Hükömlöye Ait Durum Bildirme Formu”

Terörden etkilenenler için

- Terörden etkilendiğine dair “Durum Belgesi” ve “İş İstek Formu”.

1.3. İşgücü Yetiştirme Kursları

İş-Kur, istihdamın artırılması, işgücü piyasasının nitelikli işgücü ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, aktif işgücü programları çerçevesinde aşığıda belirtilen işgücü yetiştirme faaliyetlerinde bulunmaktadır.

a) İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursları

Kuruma kayıtlı herhangi bir mesleği ya da iş piyasasında geçerli bir mesleği olmayan işsizlerin, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklerde yetiştirilerek istihdam edilmelerini amaçlayan kurslardır.

b) Kendi İşini Kurmak İsteyenlere Yönelik Meslek Edindirme Kursları

Kuruma kayıtlı işsizlerden herhangi bir mesleki bilgi ve becerisi bulunmayanların kendilerine gelir getirici bir faaliyette bulunmalarını temin amacıyla düzenlenen meslek edindirme kurslarıdır. Bu kurslar daha çok yörenin özellikleri dikkate alınarak planlanmaktadır.

c) Meslek Geliştirme Kursları

Kurumda meslekli olarak kaydı bulunan ve mesleki niteliğini geliştirmek isteyen işsizlerin niteliklerini işgücü piyasasının

gereklerine göre yükseltmek ve bu suretle istihdamlarını sağlamayı amaçlayan kurslardır.

d) Özürlülere Yönelik Meslek Geliştirme Kursları

Kurum herhangi bir mesleği olmayan özürlülere ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine uygun mesleklerde bilgi ve beceri kazandırmak ve bu suretle onları istihdama hazırlamak üzere işgücü yetiştirme kursları düzenlemektedir.

e) İş Kurma (Girişimcilik) Eğitimi ve İş Kurma Danışmanlık Hizmeti

Kurumumuz tarafından kendi işini kurmak isteyen işsizler için düzenlenen kurslardan mezun olanlar ile söz konusu kurslara katılmamakla birlikte kuracağı iş ile ilgili mesleki bilgi ve deneyimi olan işsizlere İş Kurma (girişimcilik) Eğitimi ve İş Kurma Danışmanlığı hizmetinin verilmesi amaçlanmıştır.

f) Toplum Yararına Çalışma Programı

Toplum Yararına Çalışma Programları özelleştirme ve ekonomik reform programları sebebiyle işlerinden çıkarılan işçilerle kapsama dahil ikincil işsizlerden kültürel mirasın, çevrenin ve kamusal alt yapının korunması, sosyal yardımlaşma vb. alanlarda çalışmak isteyenlere yardımda bulunmayı amaçlar. Bu program katılımcılara geçici iş imkanları sağlayarak onları belli bir süre için maddi olarak destekler ve ayrıca katılımcılar bu sayede çalışma ortamına alışarak iş tecrübesi ve iş disiplini edinirler.

İşgücü yetiştirme kurslarına katılacaklarda aranan şartlar nelerdir?

- 1) 15 yaşından gün almış olmak,
- 2) En az ilkokul mezunu olmak (16/8/1997 tarihinden önce ilkokulu bitirmiş olanlar ilköğretim mezunu olarak değerlendirilecektir.)
- 3) Yetiştirilecekleri mesleğe uygun özelliklere sahip olmak,
- 4) İşverenin aradığı özel şartları taşımak,
- 5) Açık işsiz durumunda olmak,

İşgücü yetiştirme kursları için kursiyerlerden herhangi bir ücret talep edilmekte midir?

İşgücü yetiştirme kursları ücretsiz olup kursiyer tarafından herhangi bir ödeme yapılmamaktadır.

İşgücü yetiştirme kurslarında devam mecburiyeti var mı?

Kurslara devam mecburidir. Kabul edilebilir mazereti olanlara eğitici-öğretici tarafından yazılı olarak izin verilebilir. Ancak bu izin süreleri toplamının doktor raporu ile tevsik edilebilen en fazla 5 günlük sağlık izini dışında, hangi sebeple olursa olsun kurs süresinin 1/10'unu aşması halinde kursiyerlerin kursla ilişkileri kesilir.

İstihdam garantili kurslardan mezun olan kursiyerlerin istihdam zorunluluğu var mıdır?

İstihdam garantili kurslarda başarılı olan kursiyerlerin en az %60 işbirliği yapılan kuruluş tarafından istihdam edilmektedir.

1.4. Bazı illerdeki İş-Kur müdürlüklerinin adresleri

İstanbul İl Müdürlüğü

Lüleci Hendek Cd. No:4 Tophane/İSTANBUL

Tel. Kodu: 212

Santral : 249 29 87 / 3 hat

Faks: 249 08 61

İstanbul/ Bahçelievler Şube Müdürlüğü

Şirinevler Mithatpaşa Cad. 1. Sok. No:37 Bahçelievler/İSTANBUL

Tel. Kodu: 212

Santral : 503 45 50 - 551 45 11 - 551 33 38 - 551 34 99

Faks: 503 45 49

Yetkili Olduğu İlçeler : Bahçelievler-Avcılar-Küçükçekmece-Büyükçekmece-Çatalca-Silivri-Güngören

İstanbul/ Bayrampaşa Şube Müdürlüğü

Abdi İpekçi Cad. Özel İdare İş Merkezi No:150/1 Bayrampaşa/İSTANBUL

Tel. Kodu: 212

Santral : 576 49 70 - 480 05 19 - 480 05 20

Faks: 612 44 38

Yetkili Olduğu İlçeler :Bayrampaşa-Eyüp-Gaziosmanpaşa-Bağcılar-Esenler

İstanbul/ Eminönü Şube Müdürlüğü

Şeyh Mehmet Geylani Mah. Yalı Köşkü Cd. Gümüş Han No:1 Eminönü/İSTANBUL

Tel. Kodu: 212

Santral : 512 23 10 / 3 Hat

Faks: 511 06 89

Yetkili Olduğu İlçeler :Eminönü-Fatih-Beyoğlu-Zeytinburnu-Bakırköy

İstanbul/ Kadıköy Şube Müdürlüğü

Fahrettin Kerim Gökay Cad. No:7 Kadıköy/İSTANBUL

Tel. Kodu: 216

Santral : 418 34 38 - 418 34 55 - 418 34 57

Faks: 418 34 35

Yetkili Olduğu İlçeler : Kadıköy-Üsküdar-Beykoz-Adalar

İstanbul/ Pendik Şube Müdürlüğü

Yeni Mah. Mithatpaşa Cad. No:24 Pendik/İSTANBUL

Tel. Kodu: 216

Santral : 354 22 91-92

Faks: 390 84 76

Yetkili Olduğu İlçeler : Pendik-Kartal-Maltepe-Tuzla

İstanbul/ Şişli Şube Müdürlüğü

Abidei-hürriyet Cad. Palazoğlu Sok. No:10 Şişli/İSTANBUL

Tel. Kodu: 212

Santral : 291 09 25

Faks: 291 09 24

Yetkili Olduğu İlçeler : Şişli-Beşiktaş-Sarıyer-Kağıthane

İstanbul/ Ümraniye Şube Müdürlüğü

Atatürk Mah. Muhtar Sok. No : 9 Ümraniye/İSTANBUL

Tel. Kodu:16

Santral : 523 90 24 - 523 90 26- 521 25 61

Faks: 523 90 25

Yetkili Olduğu İlçeler : Ümraniye-Sultanbeyli-Şile

Ankara İl Müdürlüğü :

Sağlık Sokak No:1 ANKARA

Tel. Kodu : (0) 312

Santral : 431 21 95

Faks : 435 47 61

Bursa İl Müdürlüğü :

Atatürk Cad. No:104 BURSA

Tel. Kodu : 224

Santral : 225 15 15

Faks : 220 20 13

Bursa/İnegöl Şube Müdürlüğü

Atatürk Bulvarı Bulvar Cad.No:58/2 İnegöl/BURSA

Tel. Kodu : 224

Tel : 715 11 35

Faks : 715 11 35

Bilecik İl Müdürlüğü :

Rasimbey Cad. Dinçay İş Merkezi Kat : 1 BİLECİK

Tel. Kodu : 228

Santral : 212 15 62

Faks: 212 39 54

Denizli İl Müdürlüğü :

Sümer Mah.No:38

Tel. Kodu : 258

Santral : 268 00 37

Faks : 268 15 83

Eskişehir İl Müdürlüğü :

Cumhuriyet Mah. Cengiz Topel Cad. No:78

Tel. Kodu : 222

Santral : 230 69 21 - 231 04 86 - 230 60 98

Faks : 234 93 92

Mersin İl Müdürlüğü

Çankaya Mah. 116.Sok. No:11

Tel. Kodu : 324

Santral : 231 15 09

Faks : 231 66 92

Tarsus Şube Müdürlüğü

Fatih Mh. Kocadolap Sk. No:1 Kat1/2 Özel İdare Müdürlüğü Demirkapı /TARSUS

Tel. Kodu : 324

Santral : 613 15 54

Faks : 613 15 52

İzmir İl Müdürlüğü

1362 Sok. No:29 Çankaya /İZMİR

Tel. Kodu : 232

Santral : 441 11 03 - 441 18 85 - 441 18 48 - 441 13 33 - 441 04 55

Faks : 441 10 41

İzmir/Kemalpaşa Şube Müdürlüğü

Mehmet Akif Ersoy Mah. İzmir Cad. 162. Sok No:4 Kemalpaşa /İZMİR

Tel. Kodu : 232

Santral : 878 10 18

Faks : 878 10 18

İzmir/Torbalı Şube Müdürlüğü

Tepeköy Mah. Hükümet Cad. 1071 Sok. Torbalı /İZMİR

Tel. Kodu : 232

Santral : 856 16 20

Faks : 856 16 20

Niğde İl Müdürlüğü :

Selçuk Mah. Mezbaha Cad. Bağkur İl Müdürlüğü Binası Zemin Kat NİĞDE

Tel. Kodu : 388

Santral : 232 35 43

Faks: 232 35 44

Tekirdağ İl Müdürlüğü

Ertuğrul Mah. Pehlivan Cd. Mahmutbey Apt.No:14/2

Tel. Kodu : 282

Santral : 261 22 63

Faks : 261 12 94

Düzce İl Müdürlüğü :

Uzunmustafa mah.Ova sok.No:1 Düzce

Tel. Kodu : 380

Santral : 523 20 24

Faks : 523 97 64

Kocaeli İl Müdürlüğü :

İstiklal Cd. Kaptanlar işhanı No:15

Tel. Kodu :262

Santral : 321 12 79

Faks : 322 42 00

Gebze Şube Müdürlüğü

Hacı Halil Mah.Zübeyda Han Cad.1225.Sk.Çakıroğlu han No:3 GEBZE

Tel. Kodu :262

Santral : 641 12 55

Faks : 641 46 55

Sakarya İl Müdürlüğü

Çark Cad. No:88 ADAPAZARI

Tel. Kodu : 264

Santral : 274 46 10 -11

Faks : 277 80 20

2. İŞSİZLİK SİGORTASI

İşsizlik sigortası; bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlere, uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayarak kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerini önleyen, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren, Devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta türüdür.

2.1. İşsizlik sigortası kapsamı

Kimler işsizlik sigortası kapsamındadır?

İşsizlik sigortası aşağıda sayılan çalışma gruplarını kapsamaktadır.

- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ikinci maddesine göre bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan sigortalılar,
- 506 sayılı Kanunun geçici yirminci maddesi kapsamına girip de memur ve sözleşmeli statüde olmayanlar,
- Mütakabiliyet esasına dayalı olarak yapılan anlaşmalara göre Türkiye’de sigortalı olarak çalışan yabancılar,
- Ücretli ve sürekli olarak ev hizmetlerinde çalışanlar,
- Kamu sektörüne ait tarım ve orman işlerinde ücretle çalışanlar,
- Özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar,
- Tarım sanatlarına ait işlerde çalışanlar,
- Tarım işyerlerinde yapılan ve tarım işlerinden sayılmayan işlerde çalışanlar,
- Tarım işyeri sayılmayan işyerlerinin park, bahçe, fidanlık vb. işlerinde çalışanlar.

2.2. İşsizlik sigortası primi

Kimler, işsizlik sigortasına prim ödeyecektir?

Devlet sisteme katkıda bulunacak mıdır?

İşsizlik sigortası zorunlu olup, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun yetmişyedinci ve yetmişsekizinci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlar üzerinden;

- Sigortalı yüzde 1,
- İşveren yüzde 2,
- Devlet yüzde 1

oranında prim ödenmektedir.

Başka bir deyişle, işsizlik sigortası prim ödemelerinde; sadece işçi ve işveren değil, Devlet de bu sisteme her bir sigortalı için katkıda bulunacaktır. Ayrıca, İşsizlik Sigortası Fonu'nun olası açıkları da Devlet tarafından karşılanacaktır.

İşsizlik sigortasına ödenen primlerin iadesi mümkün müdür?

İşçinin sigortalılık durumunun herhangi bir nedenle sona ermesi durumunda; o ana kadar, işçiden ve işverenden kesilmiş bulunan işsizlik sigortası primleri ile Devlet katkı payı iade edilmeyecektir.

2.3. İşsizlere sunulan hizmetler

Sigortalı işsizlere hangi hizmetler sunulacaktır?

İşsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsizlere aşağıda belirtilen hizmetler sunulacaktır;

- İşsizlik ödeneği ödenecektir. Bu ödenek, sigortalı işsizin çalışmış olduğu süre ile doğrudan ilişkilidir. Sigortalı işsizler prim ödeme sürelerine göre; en az 180, en fazla 300 gün süre ile işsizlik ödeneği alabileceklerdir.
- İşsizlerin ödenek aldıkları süre içinde; hastalık ve analık sigortası primleri, Sosyal Sigortalar Kurumu'na ve ilgili sandıklara yatırılacaktır. Dolayısıyla; sigortalı işsizler ve

geçindirmekle yükümlü oldukları aile ferleri, hastalanmaları halinde sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır.

- İşsizlik ödeneği alan sigortalı işsizlere, işgücü piyasası ve mesleki eğitim alanında danışmanlık hizmeti verilecektir.
- Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi verilecektir.
- İşsizlik ödeneği alan sigortalı işsizlere, yeni bir iş bulmalarında yardımcı olunacaktır.

2.4. İşsizlik ödeneği

Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan halleri nedeniyle hizmet akitleri feshedilenler, işsizlik ödeneği alabilecekler midir?

İşçinin iş sözleşmesinin ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan davranışları nedeniyle fesh edilmesi halinde işsizlik ödeneğinden yararlanamaz.

4857 sayılı İş Kanununun 25/II- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

- a) İş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek, yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler veya sözler söyleyerek işçinin işvereni yanıltması.
- b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarfetmesi veya davranışlarda bulunması, yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnadlarda bulunması.
- c) İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması.
- d) İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması veya 84 üncü maddeye aykırı hareket etmesi.
- e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması.

- f) İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi.
- g) İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki işgünü, yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi.
- h) İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.
- i) İşçinin kendi isteği veya savaşaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması.

Hangi durumlarda işsizlik ödeneğinden yararlanılır?

Hizmet akdinin feshinden önceki 120 günü sürekli olmak üzere, son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile prim ödemiş olup aşağıda belirtilen nedenlerle iş sözleşmesi sona eren işçiler işsizlik ödeneğinden yararlanırlar:

- Hizmet akitleri, ihbar önellerine uygun olarak işveren tarafından feshedilenler,
- Hizmet akitleri, sağlık sebepleri veya işyerinde işçiyi bir haftadan fazla süre ile çalışmaktan alıkoyan zorlayıcı bir sebebin ortaya çıkması halinde işveren tarafından feshedilenler. (İ.Y. Madde 25/I-III)
- Hizmet akitleri, sağlık sebepleri, işverenin kanunda belirtilen ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan davranışları ve işçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler nedeniyle bizzat kendileri tarafından feshedilen sigortalı işçiler(İ.Y. Madde 24/I-II-III),
- Belirli süreli hizmet akdi ile çalışmakta olup da sürenin bitiminde işsiz kalanlar,

- İşyerinin el değiştirmesi veya başkasına geçmesi, kapanması veya kapatılması, işin veya işyerinin niteliğinin değişmesi nedenleriyle işten çıkarılmış olanlar,
- Özelleştirme nedeniyle hizmet akdi sona erenler, işsizlik ödeneğine hak kazanırlar.

Muvazzaf askerlik nedeniyle hizmet akdi sona erenler için de işverenler işten ayrılma bildirgesi düzenlemekle yükümlüdürler. Bu durumda olan işsizlerin terhis tarihinden itibaren 30 gün içerisinde kuruma başvurmaları halinde işsizlik ödeneği işlemleri başlatılır.

İşveren, işten ayrılma bildirgesini hangi süre içinde, nereye verecektir?

İşveren, hizmet akdinin Kanunda öngörülen hallerden birisine dayalı olarak feshedilmesi durumunda, hizmet akdinin fesih tarihini takip eden günden başlayarak 15 gün içinde üç nüsha İşten Ayrılma Bildirgesini düzenleyerek, bir nüshasını Türkiye İş Kurumuna göndermek, bir nüshasını hizmet akdi feshedilene vermek ve bir nüshasını da işyerinde saklamakla yükümlüdür.

İşsizlik ödeneğine hak kazananların, bu ödenekten faydalanmak üzere İşten Ayrılma Bildirgesi ile birlikte hizmet akdinin feshedildiği tarihi izleyen günden itibaren 30 gün içinde, İŞKUR'un en yakın ünitesine başvurmaları gerekmektedir.

Hangi hallerde işsizlik ödeneğinden yararlanmak mümkün değildir?

Aşağıda belirtilen koşullarda, işsizlik ödeneğine hak kazanılamaz;

- Son 120 günü sürekli olmak üzere, işsiz kalmadan önceki son üç yıl içinde 600 gün süre ile prim ödemiş olanlar,
- Hizmet akitlerini kendi istek ve iradeleri ile feshedenler,
- Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı alanlar,
- Evlilik nedeniyle işten ayrılanlar,

- Hizmet akitleri grev, lokavt veya kanundan doğan ödevler nedeniyle askıya alınmış olanlar,
- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haleri nedeniyle hizmet akitleri işverenler tarafından feshedilmiş bulunanlar.

İşsizlik ödeneği ne şekilde hesaplanacak ve nasıl ödenecektir?

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak bulunacak günlük ortalama net kazancının yüzde ellisi olarak hesaplanmaktadır.

Bu şekilde günlük olarak hesaplanan işsizlik ödeneği aylık olarak, her ayın sonunda ödenmektedir.

Kanun gereğince, işsizlik ödeneği miktarının asgari ücretin netini geçmesi mümkün değildir.

İşsizlik ödeneği, aylık olarak işsiz adına açılacak banka hesabına havale edilmektedir.

Prim ödeme ve işsizlik ödeneğine hak kazanma süreleri ne kadardır?

Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olanlardan, son üç yıl içinde:

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 300 gün süre ile işsizlik ödeneği verilir.

Hizmet akdinin sona erdiği tarihten önceki son 120 gün içinde, hizmet akdi devam etmekle birlikte,

- Hastalık,
- Ücretsiz izin,
- Disiplin cezası,
- Gözaltına alınma,
- Hükümlülükle sonuçlanmayan tutukluluk hali,
- Kısmi istihdam,
- Grev ve lokavt

- Genel hayatı etkileyen olaylar
- Ekonomik kriz,
- Doğal afetler

nedeniyle işyerinde faaliyetin durması veya işe ara verilmesi halinde; 120 günün hesabında prim yatırılmayan bu süreler kesinti sayılamaz. Prim yatırılmayan bu süreler için SSK kayıtları esas alınır, ayrıca belge istenmez.

Bunların dışında başka bir nedenle, son 120 gün içerisinde prim ödemede eksiklik varsa, işsizlik sigortasından yararlanılamaz.

Örnek: Hizmet akdinin sona erdiği tarihten önceki son 3 yıl içinde 900 gün sigortalı çalışıp, son 120 gün içinde 15 günlük hastalık raporu alan işçinin, son 120 günün hesabında prim ödenmeyen 15 günlük süre de dikkate alınarak 120 günlük çalışmanın sürekli olduğu kabul edilir.

İşsizlik ödeneği alanların işe girmesi halinde uygulama nasıl olacaktır?

İşsizlik ödeneği almakta iken, işe giren sigortalının bu durumu Kuruma bildirmesi halinde işsizlik ödeneği işe yerleştirildiği tarih itibari ile durdurulur. Ancak yeni işini işsizlik ödeneğine hak kazanmayacak şekilde kaybeden sigortalı, daha önce hak ettiği işsizlik ödeneği süresini dolduruncaya kadar işsizlik ödeneğinden yararlanmaya devam eder.

Eğer sigortalı işsiz, İşsizlik Sigortası Kanunu'nun öngördüğü şartları yerine getirmek suretiyle yeniden işsiz kalırsa, sadece bu yeni hak sahipliğinden doğan süre kadar işsizlik ödeneğine hak kazanır. Bu durumda, yeni işsizlik ödeneği hak kazanma süresinin hesaplanmasında dikkate alınacak son üç yıl, bir önceki işsizlik ödeneğine hak kazanma tarihinde geriye gidemez.

Örnek: 240 gün süreyle işsizlik ödeneği almaya hak kazanan sigortalı işsiz, 120 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra, işe girer ve 600 günden az prim ödemek suretiyle yeniden işsiz kalırsa, sigortalı işsiz alacağı işsizlik ödeneği süresi $240-120=120$ gündür. Sigortalı işsiz yeni işinde 600 gün prim ödeyerek işsiz kalırsa sadece yeni hak sahipliğinden doğan 180 gün işsizlik ödeneğine hak kazanır.

İşsizlik ödeneği hangi hallerde kesilecektir?

İşsizlik ödeneği;

Kurum tarafından mesleklerine uygun ve son çalıştıkları işin ücret ve çalışma koşullarına yakın ve ikamet edilen yerin belediye mücavir alanı sınırları içinde teklif edilen bir işin haklı bir neden olmaksızın reddedilmesi,

İşsizlik ödeneği alırken gelir getirici bir işte çalıştığının tespit edilmesi, hallerinde kesilir.

Haklı bir neden olmadan, Kurum tarafından önerilen bir meslek eğitim tedbirine iştirak edilmemesi veya tedbirin yarıda bırakılması ya da Kurumun çağrılarında zamanında icabet edilmemesi hallerinde işsizlik ödeneği kesilir.

İşsizlik sigortasından yararlananların hastalık ve analık nedeniyle geçici iş göremezlik ödeneği almaları halinde işsizlik ödenekleri bu durumlarının devamı süresince durdurulur ve hastalık ve analık sigortası primleri ödenmez.

Örnek: 240 gün süre ile işsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsiz 150 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra, 30 gün süreyle geçici iş göremezlik ödeneği alması durumunda, işsizlik ödeneği bu süre için durdurulur, geçici iş göremezlik süresi sonunda alacağı işsizlik ödeneği $240-150=90$ gün süre daha devam eder.

İşsizlik ödeneğinden herhangi bir kesinti yapılacak mıdır?

İşsizlik ödeneği, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmayacak, nafaka borçları dışında haciz veya başkasına devir ve temlik edilemeyecektir.

Yersiz yapıldığı anlaşılan ödemeler işsizlerden geri alınacak mıdır?

Sigortalı işsizin kusurundan kaynaklanan fazla ödemeler yasal faizi ile birlikte geri alınır.

İşsizlik ödeneği ödenirken geçen süre hizmetten sayılacak mıdır?

İşsizlik ödeneği ödenirken geçen süre, söz konusu dönemde ilgiler adına sadece hastalık ve analık sigortası primleri yatırıldığı için, emeklilik yönünden hizmetten sayılmayacaktır.

2.5. İtirazlar

İşsizlik sigortası ile ilgili işlemlere karşı itirazlar nerelere yapılacaktır?

İşsizlik sigortasının uygulanmasına ilişkin olarak primlerin ve cezaların toplanması ve İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılmasından SSK; diğer her türlü işlemlerin yapılmasından da Türkiye İş Kurumu yetkili, görevli ve sorumlu tutulmuşlardır.

SSK'na verilen görevlerle ilgili itirazlar bu kuruma yapılacak ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun ilgili madde hükümlerine göre sonuçlandırılacaktır.

Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülen işlemlere karşı itirazlarda bu Kuruma yapılacaktır. Bu itirazların tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yapılması ve yapılan itirazların da Kurum tarafından 30 gün içinde sonuçlandırılması gerekmektedir. Yapılan itirazlar, itiraz konusu işlemlerin uygulanmasını durdurmayacaktır. İtiraz yoluna başvurulmuş olması ilgililerin yargı yoluna başvurmak haklarını ortadan kaldırmaz.

2.6. Para Cezaları

İşsizlik sigortası kanunda hangi idari para cezaları öngörülmüştür?

İşsizlik sigortasına ilişkin yükümlülükleri nedeniyle, sigortalıların ücretlerinden indirim veya kesinti yapan işverenlere, her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası öngörülmüştür.

İşten Ayrılma Bildirgesini Türkiye İş Kurumu'na süresi içinde vermeyen işverenlere her bir fiili için ayrı ayrı olmak üzere asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

2.7. İşsizlik Sigortası Fonu

İşsizlik Sigortası Fonu'nun gelirleri nelerdir?

- İşsizlik sigortası primleri,
 - Bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazançlar,
 - Fon'un açık vermesi halinde Devletçe sağlanacak katkılar,
 - İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince sigortalı ve işverenlerden alınacak ceza, gecikme zammı ve faizler,
 - Diğer gelir, kazanç ve bağışlar
- oluşturmaktadır.

İşsizlik Sigortası Fonu'nun giderleri nelerdir?

- Sigortalı işsizlere verilen ödenekler,
- Hastalık ve analık sigortası primler,
- Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi giderleri,
- İşsizlik sigortası hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için Yönetim Kurulunun onayı üzerine Kurum tarafından yapılan giderler ile hizmet binası kiralaları, hizmet satın alınması, bilgisayar, bilgisayar yazılımı ve donanımı alım giderleri,
- Yönetim Kurulu üyelerinin ücret ve yollukları

İşsizlik Sigortası Fonu'nu kim yönetecektir?

İşsizlik sigortası fonu, Fon Yönetim Kurulu kararları çerçevesinde Türkiye İş Kurumu tarafından işletilir ve yönetilir.

İşsizlik Sigortası Fonu'nun denetimi nasıl yapılacaktır?

Fon, Sayıştay'ın vize ve tesciline tabi değildir. Sayıştay tarafından denetlenir.

Ayrıca, Fon hesapları her üç ayda bir yeminli mali müşavirlere denetlettirilecek ve sonuçları kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

İŞKUR ve SSK müfettişleri de kurumlarına verilen görevler dolayısıyla teftiş, kontrol ve denetleme yetkisine sahiptirler.

Kaynakça

- 1- www.iskur.gov.tr, Kasım 2004
- 2- "İşsizlik Sigortası"; Birleşik Metal-İş Yayınları, No:18/2001